

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи

проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 20__ р.

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

напряму 6.010101 «Педагогічна освіта (Дошкільна освіта)»

Робоча програма навчальної дисципліни «Корекційна педагогіка» для студентів спеціальності 6.010101 «Дошкільна освіта». – 2015. – 15 с.

Розробник: Кузава І. Б. – доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: Фасолько Т.С. – завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки
протокол 2 від 16 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Смолюк І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 2 від 22 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної
комісії педагогічного інституту _____ (Антонюк В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ

Навчальна дисципліна „Корекційна педагогіка” належить до циклу навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”. Курс є провідним у системі педагогічної підготовки.

Навчальна дисципліна включає три модулі.

У межах першого модуля визначено два змістові модулі.

У першому змістовому модулі “Загальні основи корекційної педагогіки” викладено питання, які є теоретичною основою корекційної педагогіки. Предмет, завдання, галузі та понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки та інші розкривають державну політику в справі спеціальної освіти дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.

У другому змістовому модулі “Психолого-педагогічна характеристика дітей із різними вадами психофізичного розвитку та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного навчання” йдеться про особливості навчання, виховання та розвитку осіб з різними психофізичними порушеннями (інтелекту, сенсорні, емоційно-поведінкові тощо). При розгляді цих та інших питань розкриваються не тільки теоретичні основи корекційної освіти, а й методика цієї роботи.

Головна спрямованість другого модуля (навчальний проект) полягає у формуванні творчого розуміння і розв’язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з’ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 2,5	0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта	нормативна
Модулів 3	Дошкільна освіта	Рік підготовки: 2
Змістових модулів 3		Семестр: 3, 4
ІНДЗ: є		Лекції 24 год.
Загальна кількість годин 90		Практичні (семінари) 20 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 2,25 самостійної роботи – 1,4 індивідуальної роботи – 1,2	Бакалавр	Самостійна робота 24 год.
		Індивідуальна робота 22 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – оволодіння студентами методикою навчально-виховної роботи осіб із різноманітними порушеннями у розвитку.

Завдання вивчення курсу: забезпечення необхідною теоретичною підготовкою студентів з питань корекційної педагогіки, пов’язаних із висвітленням науково-теоретичних основ побудови процесу навчання, виховання та корекції порушень дітей з психофізичними вадами в Україні; формування у студентів позитивного професійного та загальнолюдського ставлення до осіб з вадами психофізичного розвитку, а також уявлень про значущість своєчасного виявлення означених порушень, здійснення правильного психолого-педагогічного супроводу дітей та необхідність вивчення шляхів та способів попередження,

діагностики та корекції відхилень у дитячому розвитку; знайомство студентів із контингентом дітей дошкільного віку, що мають різні порушення чи відхилення у розвитку та системою освітніх закладів і принципами їх комплектування; організація самостійної роботи студентів щодо закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху, іншими літературними джерелами; формування навичок та умінь творчо застосування професійних знань на практиці; готовність фахово здійснювати моніторинг розвитку дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.

Знання й уміння студента після опанування курсу:

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти такі **знання**:

- теоретичні основи корекційної педагогіки;
- основні категорії порушень психофізичного розвитку та їх причини;
- загальні та специфічні особливості дітей із відхиленнями у розвитку, їх психолого-педагогічну характеристику та особливості роботи з ними в умовах корекційної та інклюзивної освіти;

- комплексну диференціальну діагностику відхилень у психофізичному розвитку;

- зміст і форми роботи з родинами, які виховують дітей із психофізичними порушеннями;

та оволодіти **уміннями**:

- застосовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- проводити науково-педагогічні дослідження в галузі корекційної педагогіки;
- організовувати діяльність (ігрову, музичну, навчальну) осіб, що мають різні відхилення у розвитку;
- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до дітей з психофізичними порушеннями в умовах інтегрованої та інклюзивної освіти, а також моніторинг їхнього розвитку дітей та адекватно оцінювати причини, які ці труднощі спричиняють;
- проводити роботу з батьками щодо надання їм правильної інформації про осіб з порушеннями психофізичного розвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні основи корекційної педагогіки

Тема 1. Предмет і завдання корекційної педагогіки. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання (год. – 2)

Предмет, завдання та понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки. Галузі корекційної педагогіки. Перспективи розвитку корекційної педагогіки в Україні.

Тема 2. Види порушень психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку (год. – 2)

Сутність та класифікація порушень психофізичного розвитку. Причини порушень психофізичного розвитку. Особливості процесу аномального розвитку.

Тема 3. Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг розвитку дитини (год. – 2)

Принципи відбору дітей у спеціальні заклади. Диференціація системи закладів для дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Можливості інтегрованої та інклюзивної освіти дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Індивідуальне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку як форма організації корекційно-педагогічного процесу. Корекційна спрямованість як основний принцип організації навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Психолого-педагогічна характеристика дітей із різними вадами психофізичного розвитку та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного навчання.

Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення (год. – 2)

Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення. Навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення. Особливості роботи педагога з дітьми, що потребують логопедичної допомоги, в умовах загальноосвітніх закладів.

Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку (год. – 2)

Сутність, етіологія та класифікація затримки психічного розвитку. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР. Навчання і виховання дітей із ЗПР у закладах та групах інтенсивної педагогічної корекції. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей із ЗПР в умовах інтегрованого навчання.

Тема 6 . Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту (год. – 2)

Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелекту. Навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту у спеціальних закладах. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей з порушеннями інтелекту в умовах індивідуального навчання.

Тема 7. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи (год. – 2)

Сутність, етіологія та патогенез порушень опорно-рухової системи. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухової системи. Навчання і виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи у спеціальних закладах. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей з порушеннями опорно-рухової системи в умовах інтегрованого навчання.

Тема 8. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слухової функції (год. – 2)

Причини порушень слуху в розвитку людини. Причини виникнення та класифікація порушень слухової функції. Навчання і виховання дітей з порушеннями слухової функції у спеціальних закладах. Організація допомоги дітям з порушеннями слуху в умовах загальноосвітнього закладу.

Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями зорової функції (год. – 2)

Порушення зору як психолого-педагогічна проблема. Класифікація порушень зорової функції та причини їхнього виникнення. Навчання і виховання дітей з порушеннями зорової функції у спеціальних закладах. Організація допомоги дітям з порушеннями зору в умовах загальноосвітнього закладу.

Тема 10. Психолого-педагогічна допомога дітям із порушеннями емоційно-вольової сфери (год. – 2)

Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери. Організація корекційної роботи з дітьми, що мають порушення емоційно-вольової сфери.

Тема 11. Психолого-педагогічна корекція відхилень у поведінці дітей (год. – 2)

Поняття про девіантну поведінку. Соціально-психологічна характеристика видів девіантної поведінки. Характеристика делінквентної поведінки. Характеристика адиктивної поведінки. Характеристика суїцидної поведінки. Біологічні, соціальні та психологічні детермінанти відхилень у поведінці. Психологічна характеристика важковиховуваності як основи формування девіацій. Психолого-педагогічна корекція девіантної поведінки дітей у навчально-виховному процесі. Превенція девіантної поведінки. Психолого-педагогічна інтервенція девіантної поведінки.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. Роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Загальні основи корекційної педагогіки							
Тема 1. Предмет і завдання корекційної педагогіки. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання.		2	-	-	2	2	
Тема 2. Види порушень психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.		2	2	-	2	2	
Тема 3. Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні заклади для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг розвитку дитини.		2	2	-	4	4	
Разом за змістовим модулем 1		6	4	-	8	8	
Змістовий модуль 2. Психолого-педагогічна характеристика дітей із різними вадами психофізичного розвитку та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного навчання							
Тема 4. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.		2	2		2	2	
Тема 5. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку.		2	2		2	2	
Тема 6. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту.		2	2		2	2	
Тема 7. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи.		2	2		2	2	
Тема 8. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слухової функції.		2	2		1	2	
Тема 9. Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями зорової функції.		2	2		2	2	
Тема 10. Психолого-педагогічна допомога дітям із порушеннями		2	2		1	2	

емоційно-вольової сфери.							
Тема 11. Психолого-педагогічна корекція відхилень у поведінці дітей.		2	2		2	2	
2	Разом за змістовим модулем	16	16		14	16	
	Усього годин	90	24	20	-	22	24

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Види порушень психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку. Сутність та класифікація порушень психофізичного розвитку. Причини порушень психофізичного розвитку. Особливості процесу аномального розвитку. Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.	2
2	Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг розвитку дитини. Диференціація системи закладів для дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Можливості інтегрованої та інклюзивної освіти дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку. Індивідуальне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку як форма організації корекційно-педагогічного процесу. Корекційна спрямованість як основний принцип організації навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.	2
3	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення. Загальні та специфічні завдання виховання і навчання дітей із порушеннями мовлення. Ознаки порушень мовленнєвого розвитку у ранньому віці. Класифікація мовленнєвих порушень у дітей. Основні завдання спеціальних програм розвитку мовлення дошкільника. Система дошкільної логопедичної допомоги дітям із порушеннями мовлення. Специфіка пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку із порушеннями мовлення. Методи логопедичного впливу, що застосовуються для усунення різних форм мовленнєвих порушень	2
4	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку. Психолого-педагогічне визначення затримки психічного розвитку (ЗПР). Структурно-функціональна модель виникнення і розвитку ЗПР у дітей. Основні етапи розвитку допомоги дітям із ЗПР. Класифікація ЗПР. Взаємозв'язок біологічних і соціальних факторів у виникненні ЗПР. Основні показники для зарахування дитини в спеціальну групу для дітей із ЗПР. Корекційна	2

	спрямованість виховання і навчання дітей із ЗПР. Групові та індивідуальні форми роботи з батьками дітей дошкільного віку із ЗПР.	
5	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту. Сутність понять "розумова відсталість", "олігофренія", "деменція". Основні причини розумової відсталості. Система допомоги розумово відсталим дітям в Україні. Основні напрямки корекційно-розвиваючого навчання розумово відсталих дітей.	2
6	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи. Основні види патології опорно-рухового апарату у дітей. Загальна характеристика дитячого церебрального паралічу (ДЦП). Фактори виникнення ДЦП. Особливості рухових порушень у дітей із церебральним паралічем. Особливості порушень психіки при ДЦП. Основні форми мовленнєвої патології у дітей з ДЦП. Принципи корекційно-педагогічної роботи з дітьми, які страждають церебральним паралічем.	2
7	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слухової функції. Причини зниження слуху в дітей. Класифікація порушень слуху. Основні завдання виховання навчання дошкільників із порушеннями слуху. Принципи виховання і навчання дошкільників із порушеним слухом. Методи обстеження слуху в дітей. Педагогічне обстеження слуху. Види дошкільних установ для дітей з порушеним слухом. Можливості інтегрованого навчання і виховання дітей дошкільного віку із порушеним слухом.	2
8	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями зорової функції. Причини порушення зору. Сутність понять "косоокість", "амбліопія". Причини відхилень в оволодінні мовою у дітей із порушеним зором. Характеристика усного мовлення дітей із порушеним зором. Основні принципи корекційної роботи з дітьми із порушеним зором. Роль педагога у подоланні труднощів спілкування дітей із порушенням зору з довкіллям.	2
9	Психолого-педагогічна допомога дітям із порушеннями емоційно-вольової сфери. Основні симптоми раннього дитячого аутизму (РДА). Особливості раннього афективного розвитку дітей з аутизмом. Основні завдання корекційної допомоги сім'ї, що виховує дитину із порушеннями емоційного розвитку. Принципи організації корекційної допомоги аутичній дитині раннього та дошкільного віку. Проблеми інтеграції дитини з аутичним типом розвитку в дошкільний заклад.	2
10	Психолого-педагогічна корекція відхилень у поведінці дітей. Соціальна дезорієнтація. Негативне самовиявлення. Сімейна ізоляція. Хронічна неуспішність. Відхід від діяльності. Вербалізм.	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Предмет і завдання корекційної педагогіки. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання.	2
2	Види порушень психофізичного розвитку та їх причини (загальна характеристика). Загальні та специфічні закономірності розвитку, навчання і виховання дітей, які потребують корекції психофізичного розвитку.	2
3	Комплексна диференціальна діагностика відхилень у психофізичному розвитку. Освітні установи для осіб з вадами психофізичного розвитку та їх комплектування. Психолого-педагогічний моніторинг розвитку дитини.	4
4	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями мовлення.	2
5	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей із затримкою психічного розвитку.	2
6	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями інтелекту.	2
7	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи.	2
8	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слухової функції.	2
9	Особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями зорової функції.	2
10	Психолого-педагогічна допомога дітям із порушеннями емоційно-вольової сфери.	2
11	Психолого-педагогічна корекція відхилень у поведінці дітей.	2
	Разом	24

7. Індивідуальні завдання

1) На основі аналізу науково-методичної літератури, педагогічної преси підготувати реферати за нижче вказаною тематикою:

- "Етапи становлення спеціальної освіти в Україні та в зарубіжних країнах";
- "Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти в Україні";
- "Загальні та специфічні особливості розвитку дітей з особливими потребами".
- "Характер та зміст взаємодії дорослих з дітьми в різні періоди дитинства".
- "Перспективні напрямки розвитку корекційної педагогіки в Україні".
- "Формування спілкування розумово відсталих дітей".
- "Особливості ігрової діяльності розумово відсталих дошкільників".
- "Робота корекційного педагога з батьками, які виховують дитину із порушенням інтелекту".
- "Система корекційно-педагогічної роботи з формування сприймання розумово відсталих дошкільників".
- "Особливості психічного розвитку дитини з порушенням інтелекту в ранньому віці (1-3 роки) "
- "Зміст та засоби фізичного виховання дошкільників (РВД) "
- "Естетичне виховання дошкільників (РВД), його зміст та засоби досягнення".
- "Зміст та методи трудового виховання дошкільників (РВД)".
- "Зміст та прийоми морального виховання дошкільників (РВД)".
- "Розвиток мовлення дошкільників (РВД)".
- "Історія розвитку поглядів на навчання та виховання дітей з вадами слуху".

- "Вплив зниження слуху на психічний розвиток дитини".
- "Особливості розвитку пізнавальної сфери дітей з вадами слуху".
- "Психолого-медико-педагогічне обстеження дітей з вадами слуху".
- "Корекційно-педагогічна робота з розвитку мовлення у дітей із порушеннями інтелекту".

Обсяг реферату – 8-10 сторінок тексту комп'ютерного набору. Робота має складатись з таких основних частин: титульна сторінка (на ній вказати кафедру, тему, прізвище студента, ім'я, рік); зміст, висновки, список використаних джерел(не менше 15 найменувань).

2) Охарактеризуйте види діяльності педагога-дефектолога в групі дошкільного освітнього закладу компенсуючого типу.

3) Дайте обґрунтування необхідності та можливості реалізації інтегрованого підходу щодо виховання дошкільників із особливими потребами.

4) Складіть схему форм корекційної допомоги дошкільникам із порушеним слухом (порушеним зором).

5) Класифікуйте основні причини порушень поведінки дітей дошкільного віку.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

Екзамен з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до екзамену з курсу «Корекційна педагогіка»

1. Предмет, завдання та понятійно-категоріальний апарат корекційної педагогіки.
2. Галузі корекційної педагогіки. Перспективи розвитку корекційної педагогіки в Україні.
3. Сутність та класифікація порушень психофізичного розвитку.
4. Причини порушень психофізичного розвитку.
5. Особливості процесу аномального розвитку.
6. Принципи відбору дітей у спеціальні заклади.
7. Диференціація системи закладів для дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.
8. Можливості інтегрованої та інклюзивної освіти дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.
9. Індивідуальне навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку як форма організації корекційно-педагогічного процесу.
10. Корекційна спрямованість як основний принцип організації навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку.
11. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями мовлення.
12. Навчання і виховання дітей з порушеннями мовлення.
13. Особливості роботи педагога з дітьми, що потребують логопедичної допомоги, в умовах загальноосвітніх закладів.
14. Сутність, етіологія та класифікація затримки психічного розвитку.
15. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР.
16. Навчання і виховання дітей із ЗПР у закладах та групах інтенсивної педагогічної корекції.
17. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей із ЗПР в умовах інтегрованого навчання.
18. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелекту.
19. Навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту у спеціальних закладах.
20. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей з порушеннями

інтелекту в умовах індивідуального навчання.

21. Сутність, етіологія та патогенез порушень опорно-рухової системи.
  22. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухової системи.
  23. Навчання і виховання дітей з порушеннями опорно-рухової системи у спеціальних закладах.
  24. Корекційні прийоми реалізації індивідуального підходу до дітей з порушеннями опорно-рухової системи в умовах інтегрованого навчання.
  25. Причини порушень слуху в розвитку людини.
  26. Причини виникнення та класифікація порушень слухової функції.
  27. Навчання і виховання дітей з порушеннями слухової функції у спеціальних закладах.
  28. Організація допомоги дітям з порушеннями слуху в умовах загальноосвітнього закладу.
  29. Порушення зору як психолого-педагогічна проблема.
  30. Класифікація порушень зорової функції та причини їхнього виникнення.
  31. Навчання і виховання дітей з порушеннями зорової функції у спеціальних закладах.
  32. Організація допомоги дітям з порушеннями зору в умовах загальноосвітнього закладу.
  33. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.
  34. Організація корекційної роботи з дітьми, що мають порушення емоційно-вольової сфери.
  35. Поняття про девіантну поведінку.
  36. Соціально-психологічна характеристика видів девіантної поведінки.
  37. Характеристика делінквентної поведінки.
  38. Характеристика адиктивної поведінки.
  39. Характеристика суїцидної поведінки.
  40. Біологічні, соціальні та психологічні детермінанти відхилень у поведінці.
  41. Психологічна характеристика важковиховуваності як основи формування девіацій.
  42. Психолого-педагогічна корекція девіантної поведінки дітей у навчально-виховному процесі.
  43. Превенція девіантної поведінки.
  44. Психолого-педагогічна інтервенція девіантної поведінки.
9. **Методи навчання:** ділові та рольові ігри, розв'язання педагогічних ситуацій, перегляд відеозаписів, дискусії, самоконтроль.
10. **Методи та засоби діагностики успішності навчання:** поточне та усне опитування, письмовий контроль, практичний контроль, тестовий контроль, написання рефератів, ділові та рольові ігри, дискусії, самоконтроль.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (має =40 балів)		Модульний контроль (має = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2								ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	10	20	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

Модуль 1

Змістовий модуль 1. **Загальні основи корекційної педагогіки.**

Теми 2-3. 3 бали:

- 1 – виступ на занятті;
- 1 – участь в дискусії;
- 1 – тестове завдання.

Змістовий модуль 2. **Психолого-педагогічна характеристика дітей із різними вадами психофізичного розвитку та особливості роботи з ними в умовах інклюзивного навчання.**

Теми 4-11. 3 бали:

- 2 – виступ на занятті;
- 1 – тестове завдання.

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 10 балів.
Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів. Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
67 -74	D	Задовільно

60 – 66	Е	
1 – 59	Ех	Незадовільно

12. **Методичне забезпечення:** нормативно-правова база дошкільної та спеціальної освіти, навчальні підручники та посібники з корекційної педагогіки.

13. Список джерел

I. Нормативно-правові документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К.: Освіта, 1999.
2. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття)// Освіта. – 1993. – № 44.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку.
4. Закон України "Про загальну середню освіту" // Книга вчителя початкової школи / Упоряд. Г.Ф.Древаль, А.М. Заїка. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – с. 70-97.
5. Закон України "Про дошкільну освіту"// Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – с. 61-85.
6. Закон України "Про охорону дитинства"// Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – с. 43-60.
7. Закон України "Про реабілітацію інвалідів в Україні"
8. Конституція України // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – с. 6.
9. Конвенція про права дитини // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – с. 6-26.
10. Концепція „Спеціальна освіта дітей з особливостями психофізичного розвитку в Україні на найближчі роки і перспективу” (1996),
11. Концепція розвитку інклюзивної освіти (2009).
12. Порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу // Нормативні документи. Для завідуючих ДНЗ / Упорядник Чала Т.Т. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 528 с.
13. Права детей с особами образовательными потребностями на равный доступ к качественному образованию. / Под.ред. Софий Н. – К.: 2006. – 59 с.
14. Права дитини. Виклад фактів. / Харківська правозахисна група. – Харків: Фоліо, 2004. – 36 с.

II. Науково-методична література

1. Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития детей / Под ред. К.С. Лебединской. – М., 1982.
2. Актуальные проблемы олигофренопедагогика: Сб. науч. трудов. / Под ред. В.В. Воронкова. – М., 1989. – 354 с.
3. Белова Н.И. Специальная дошкольная сурдопедагогика. – М., 1985.
4. Власова Т.А., Певзнер М.С. Дети с отклонениями в развитии. – М., 1973.
5. Выготский Л.С. Основы дефектологии // Собр. соч.: В 6-ти т. – М., 1983. – Т.5. – 367 с.
6. Дем'янчук О.Н., Кузава І.Б. Формування художньо-естетичних інтересів у дітей із затримкою психічного розвитку: Моногр. – Л.: 2007. – 84 с.
7. Дети с задержкой психического развития. /Под ред. Т.А.Власовой, В.И.Лубовского, Н.А.Цыпиной. – М., Педагогика, - 1984. – 256 с.
8. Дети с ограниченными возможностями: проблемы и инновационные тенденции в обучении и воспитании. Хрестоматия по курсу "Коррекционная педагогика и специальная психология" / Составители: Н.Д.Соколова, Л. В. Калининкова. – М.: Изд-во ГНОМ и Д, 2001. – 448 с.
9. Дефектология: Словарь- справочник. / Под ред. Б. П. Пузанова. – М., 1996.

10. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2006. – 210 с.
11. Довідник учителя-логопеда / Авт.-упор. Лупінович С.М. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 112 с.
12. Дошкольное воспитание аномальных детей / Под ред. Л.П.Носковой. – М., 1995.
13. Забрамная С.Д. Отбор умственно отсталых детей в специальные учреждения. – М.: 1988. – 96с.
14. Замский Х.С. Умственно отсталые дети. – М., 1995. – 189 с.
15. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник / Кол. авторів: Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. / За заг.ред.Даниленко Л.І. – К.: 2007.- 128с.
16. Карпенко З.С. Психотехніка у вихованні дитини. – К.,1996.- 92с.
17. Катаева А. А., Стребелева Е.А. Дошкольная олигофренопедагогика . – М., 1998.
18. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. / Под ред. Б. П. Пузанова. – М., 1998.
19. Коррекционная педагогика. / Под ред. В. С. Кукушина. – М.: ИКЦ "МарТ" – Ростов-на-Дону, 2004. – 352 с.
20. Коррекционная педагогика в начальном образовании. / Под ред. Г.Ф. Кумариной. – М.: Академия, 2003. – 314 с.
21. Коррекционное обучение как основа личностного развития аномальных школьников. / Под ред. Л. П. Носковой. – М., 1989. – 200 с.
22. Корсунская Б.Д. Воспитание глухого ребенка в семье. – М., 1971.
23. Корсунская Б.Д. Методика обучения глухих дошкольников речи. – М., 1969.
24. Кузава І.Б. Формування художньо-естетичних інтересів на уроках музики. Методичні рекомендації для вчителів початкових класів спеціальних шкіл інтенсивної педагогічної корекції. – Луцьк: РВВ "Вежа" ВДУ імені Лесі Українки, 2006. – 26 с.
25. Лапшин В.А., Пузанов Б.П. Основы дефектологии. – М., 1990.
26. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. – К.: Вид. дім «Слово», 2010. – 376 с.
27. Лубовский В.И. Основные проблемы ранней диагностики и ранней коррекции нарушений развития // Дефектология. – 1994. – № 1.
28. Мишина Г.А. Особенности взаимодействия родителей с детьми раннего возраста с психофизическими нарушениями // Дефектология. – 2000. – № 4.
29. Никишина В.Б. Практическая психология в работе с детьми с задержкой психического развития: Пособие для психологов и педагогов. – М.: ВЛАДОС, 2003. – 128с.
30. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития. // Под. ред. Б. П. Пузанова. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 272 с.
31. Певзнер М.С. Дети с отклонениями в развитии. – М., 1966.
32. Подласый И.П. Курс лекций по коррекционной педагогике. – М.: Изд. Центр ВЛАДОС, 2002. – 352 с.
33. Психолого-педагогическая диагностика развития детей дошкольного возраста / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М., 1998.
34. Рыбакова С.Г. Арт-терапия для детей с задержкой психического развития. – СПб.: Речь, 2007. – 144 с.
35. Сак Т.В.Особливості формування причинно-наслідкового мислення у дітей із затримкою психічного розвитку. Автореф. дис... канд.психолог. наук.- К.,1997.- 24с.
36. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Частина І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.

37. Синьов В., Шевцов А. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні // Дефектологія. – № 2. – 2004. – с. 6-11.
38. Синьова Є.П. Тифлопсихологія: Підручник. – К.: Знання, 2008. – 365 с.
39. Слепович Е.С. Игровая деятельность дошкольников с ЗПР. – М., 1990.
40. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
41. Специальная дошкольная педагогика. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Издательский центр «Академия», 2001. – 312 с.
42. Специальная педагогика. / Под ред. Н.М.Назаровой. – М.: Академия, 2004. – 395 с.
43. Стребелева Е.А. Методические рекомендации к психолого-педагогическому изучению детей (2-3 лет) (ранняя диагностика умственного развития).
44. Стребелева Е.А. Формирование мышления в умственно отсталых дошкольников // Дефектология. – 1994. – № 5.
45. Сурдопедагогіка / За ред. Л.І. Фомічової. – Ч. I, Ч. II. – К., 2003.
46. Ульяновка У.В. Шестилетние дети с задержкой психического развития. – М., 1990.
47. Шматко Н.Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение // Дефектология. – 1999. – № 2.

ДОДАТКОВІ

1. Лубовский В.И. Основные проблемы ранней диагностики и ранней коррекции нарушений развития // Дефектология. – 1994. – № 1.
2. Мишина Г.А. Особенности взаимодействия родителей с детьми раннего возраста с психофизическими нарушениями // Дефектология. – 2000. – № 4.
3. Стребелева Е.А. Формирование мышления в умственно отсталых дошкольников // Дефектология. – 1994. – № 5.
4. Шматко Н.Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение // Дефектология. – 1999. – № 2.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. І. Вернадського.